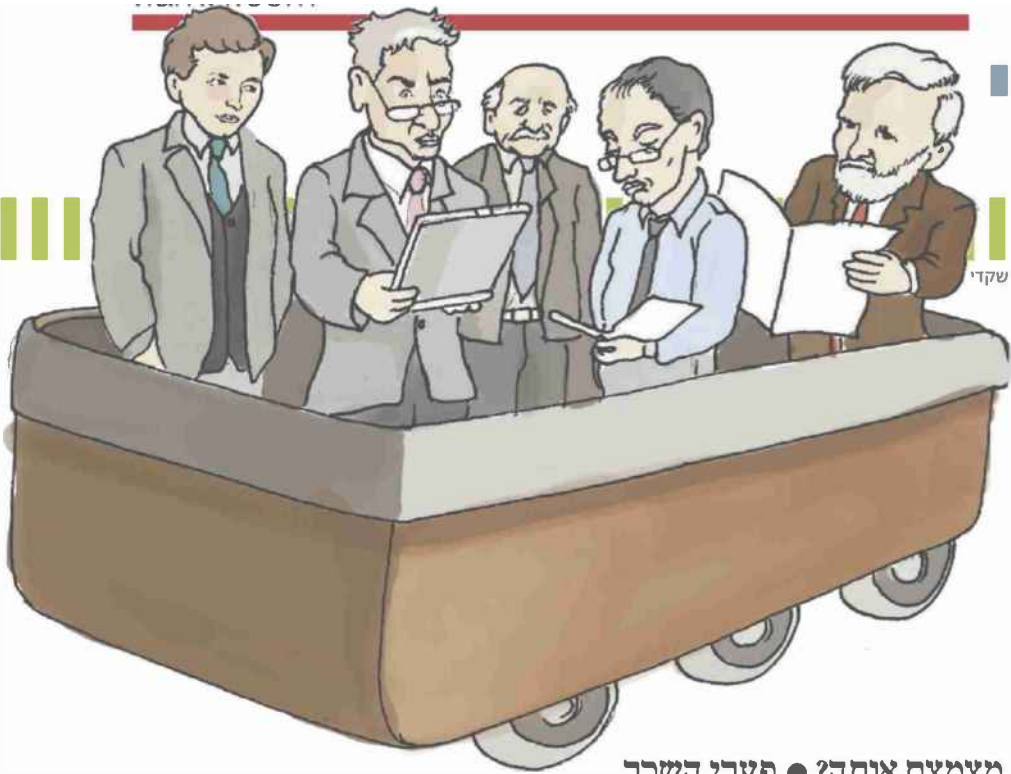

אתגר ההייטק הישראלי

www.themarkerIT.com

רק אחד מכל 10 עובדים נהנה מפירות ההייטק

האם ענף ההייטק במדינה מעמיק את הפערים בחברה הישראלית או מצמצם אותה? • פערי השכר בין עובדי הענף לשכר הממוצע בישראל הם מהגבוהים בעולם, אך כלכלנים טוענים כי הבעיה אינה נעוצה בהכרח בשכר ההייטקיסטים – אלא בהדרת אוכלוסיות שלמות מהענף ומשוק העבודה

שווייני פחות.

ואולם, יש הטוענים כי תפקידו של ההייטק אינו להיות ענף המצמצם פערים בחברה, אלא להפוך את עובדיו לקבוצה שדוחפת קרימה את הכלכלה. "ככל שיותר אנשים יעברו להייטק כך יהיה יותר טוב. הם חור החנית. רוב האזרחים לא יעברו בהייטק, אבל הם יוצרים מוטיוציה לאחרים להעלות את רמת החיים שלהם", אומר ר"ד יעקב שיינין, מנכ"ל חברת מורלים כלכליים. "אנחנו לא צריכים לרכא את ההייטק כי הוא יוצר פערי הכנסה, אלא להשתמש בו כקטליזטור שמכפיל את התפוקה של המעמד החלש", הוא מוסיף.

פרופ' דן בן דוד, ראש מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית, מצביע על כך שהבעיה אינה בשכר עובדי ההייטק, אלא בקבוצות שאין להן הכלים להשתלב בענף המכנים את המשכורות הגבוהות במשק. "היכולת ליהנות מפירות ההייטק מצטמצמת והולכת, כי לחלק גדול והולך של מדינת ישראל אין הכלים והתנאים להשתתף בתגינה הזאת. זה הופך למשקולת על צווארו של המשק, שמושכת את הכל כלפי מטה. אם ייתנו להם את הכלים, היכולת והתנאים להיות חלק מהסיפור, השמים הם הגבול", הוא אומר. הקבוצות שאליהן מתכוון בן דוד הן ערבים וחרדים, שנעדרים משוק ההייטק. לעומתם, הוא מציין את העלייה הרוסית בשנות ה-90 כדריקת מרץ למשק בכלל ולהייטק בפרט. "העלייה הרוסית למעשה הצילה אותנו. הגרלנו את האוכלוסייה ב-20% מבלי שהיינו צריכים לשלם על החינוך שלהם. לכן, זה הציל אותנו ומנע מצב חמור יותר".

בנוגע לתוכניות הכשרה שנעשות בגיל מאוחר לשילוב חרדים בחברות הייטק, כמו תוכניות שמפעילה חברת מטריקס, אומר בן דוד: "זו עבודה קודש וזה חשוב מאוד, אבל זו

פערים חברתיים / עובל אורכז

קרב לעשירית מהמועסקים בישראל עובדים בענפי ההייטק ומרוויחים פי שניים משאר האוכלוסייה – כך עולה מנתוני הדריח של מוסד שמואל נאמן למחקר מדיניות לאומית.

בעקבות זאת, עולות השאלות אם ההייטק הפך למגזר שיוצר פערים בחברה או דווקא מצמצם אותם, ואם בכוחה של שכבת אוכלוסייה זו להפוך לחור חנית, שמרחיב את קיומה של שכבת מעמד ביניים גדולה ומבוטסת. כלכלנים סבורים כי הבעיה אינה במגזר ההייטק, אלא במגזרים אחרים המאופיינים בפריזון נמוך (תוצר לשעת עבודה) או באוכלוסיות הנעדרות מן ההייטק הישראלי, ובראשן הערבים והחרדים.

מן הנתונים המופיעים בדריח עולה כי השכר הממוצע בהייטק עלה מהר יותר מאשר בשאר המשק. החל במחצית השנייה של שנות ה-90 עלה והלך הפער בין השכר הממוצע בהייטק לשכר הממוצע במשק, מיחס של פי 1.7 עד לשכר כפול ב-1999. הפער הזה נשמר בכל שנות ה-2000, שבהן הרוויחו עובדי ההייטק פי שניים מהממוצע במשק – יחס גבוה בהשוואה למדינות אחרות.

"העלייה הרוסית הצילה אותנו"

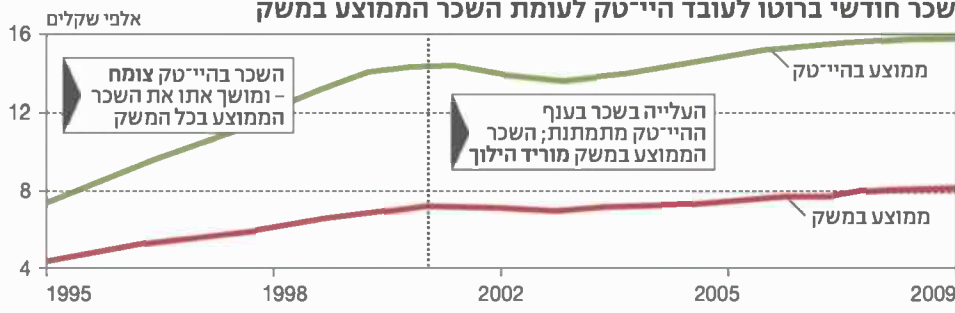
היחס בין השכר הממוצע בהייטק לשכר הממוצע במשק בישראל דומה ליחס בארה"ב, אך גבוה משמעותית בהשוואה למדינות כמו צרפת, שבה היחס הוא 1.52, או גרמניה, שבה היחס הוא 1.23. הפער בולט במיוחד בענפי שירותי המחשוב בישראל, שבהם היחס הוא 2.13 מן הממוצע במשק; ובענף המו"פ, שבו היחס הוא 2.52 – יחס גבוה משמעותית בהשוואה לשאר המדינות. במובן זה, פיזור ההכנסות בישראל

עיקרי הדברים ומסקנות:

1. קרוב לעשירית מהמועסקים בישראל עובדים בענפי ההייטק – ומרוויחים פי שניים משאר האוכלוסייה – כך עולה מנתוני הדריח של מוסד שמואל נאמן למחקר מדיניות לאומית. כפול מהמוצע במשק
2. פערי השכר בין עובדי ההייטק לממוצע בישראל גבוהים בהשוואה למדינות אחרות
3. פריזון נמוך הנובע מטכנולוגיות מיושנות הוא אחד הגורמים לפערי השכר ולצמיחה האטית במשק
4. היכולת ליהנות מפירות ההייטק מצטמצמת כשלחרדים ולערבים חסרים כלים ויכולות להצטרף לענף
5. העלייה הרוסית היוותה זריקת מרץ למשק ולהייטק בפרט – האוכלוסייה גדלה ב-20% בלי שהמדינה נדרשה לממן את השכלתם

ההייטק כבר לא מושך את השכר הממוצע במשק

שכר חודשי ברוטו לעובד הייטק לעומת השכר הממוצע במשק

מקור: מוסד שמואל נאמן

ואותם ידע והשכלה תהיה יותר גדולה, ואפשר יהיה לשלם לו יותר. בארה"ב המיכון לעובד גבוה כמעט פי שניים מאשר אצלנו, לכן גם השכר שם גבוה יותר, ולא בטוח שעשינו את המקסימום שאנחנו יכולים גם כמשק קטן".

גם בן דוד סבור כי אחת הבעיות המרכזיות במשק הישראלי היא הפריזון הנמוך, הגורם לתוצר לאומי נמוך בהשוואה ליתר מדינות המערב. "אף שיש לנו הייטק ואוניברסיטאות ברמה הכי גבוהה, הפריזון שלנו, התוצר לשעת עבודה של עובד ישראלי, נסוג כבר 30 שנה בהשוואה למדינות G7", מתריע בן דוד.

אידוני, שכן ניתן היה לצפות שערכים משכילים שלא מצליחים בסקטור הפרטי ישתלבו במערכת החינוך וישפרו את רמתה, אך גם זה לא קורה.

"פערי ההכנסות אצלנו גבוהים מאוד, אבל בישראל קל לצמצם פערי הכנסות", קובע שיינין. לטענתו, הגורם לפערים הוא שימוש בטכנולוגיות מיושנות המביאות לכך שתפוקת העובדים נמוכה יותר. לדבריו, "בכל תחום צריך ללכת לרמת התחכום הגבוהה ביותר, לא משנה אם זה אופנה, מזון או הייטק. ככל שנהיה יותר יעילים, ככל שהציוד יהיה יותר מתוחכם ויותר מהיר, אז התפוקה של העובד עם אותה רמת ניסיון

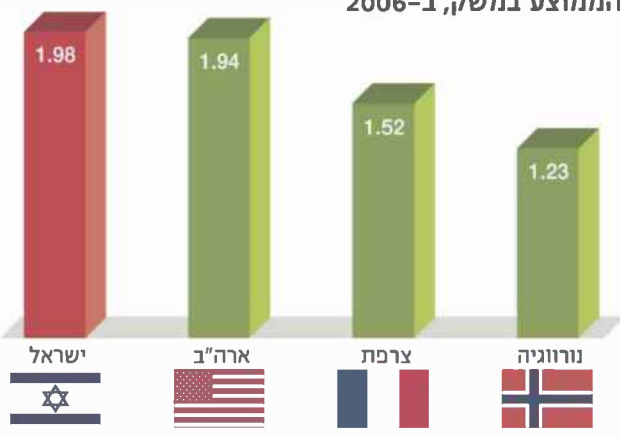
מלחמת מאסף. יש גיל ותקופה לכל דבר בחיים. ברגע שמתחילים לעשות הכשרה מקצועית לאנשים שאין להם השכלה, הם לא יהיו מהנדרסים. אנשים בוגרים שאין להם השכלה מעבר לכיתה ח' שנכנסים לשוק העבודה יתקשו יותר ויותר למצוא עבודה רצינית. אם יום אחד הם יהיו מיעוט ענק ואפילו רוב, אז זו הולכת להיות מדינת עולם שלישי. אבל היא לא תהיה כזו כי היא זקוקה לצבא של עולם ראשון, וכאן הסיפור מתחיל להיות קיומי".

"הערבים לא מחוברים למקומות הנוכחיים"

לעומת החרדים, שאצלם החסם העיקרי הוא השכלה, באוכלוסייה הערבית הבעיה היא אפליה המונעת מהם להיכנס להייטק. "אחד הרברים שפוגעים בערבים הוא העניין שהם לא מחוברים למקומות הנכונים", אומר בן דוד. לדבריו, המסלול של הסטארט-אפיסטים לרוב מתחיל ביחידות מסוימות בצבא, שם נוצרים קשרים עם אנשי תעשייה, לאחר מכן ממשיכים לצבור ידע באקדמיה, מתפתחים בחברות של אחרים ורק לאחר מכן מקימים סטארט-אפ משלהם. "אין סיבה שמישהו עם רעיון טוב לא יוכל למכור אותו, מלבד זה שאין לו קשרים ואין לו הידע איך עושים זאת", אומר בן דוד. הוא מציין עוד כי נוצר מצב

פערי השכר בעולם

היחס בין השכר הממוצע בהייטק לעומת השכר הממוצע במשק, ב-2006

מקור: מוסד שמואל נאמן